

проблеми правознавства: Тези доп. та наук. повідомл. учасників наук. конф. молодих учених та здобувачів: до 200-річчя Національної юридичної академії ім. Я. Мудрого. – Х. : Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого, 2004. – С. 126–128.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, доцент кафедри міжнародного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого О. В. Тарасов

К. В. Грицина¹

РЕФОРМА ПРАВА ВЕТО В РАДІ БЕЗПЕКИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

Одною з провідних ідей людства завжди було створення такої організації, яка запобігала б війнам та підтримувала мир у світі. Перша спроба створити таку організацію була здійснена після Першої Світової війни, та нажаль, Ліга Націй не виправдала покладених на неї сподівань і не змогла запобігти розгортанню Другої Світової війни. Для виправлення ситуації було засновано ООН, зусиллями держав учасниць якої було подолано фашизм під час Другої Світової війни та діяльність якої триває і на даний момент.

Миротворча діяльність цієї організації відіграє дуже важливу роль у підтримці загально світового правопорядку та забезпечення стабільності в світі. Організація роботи ООН є багатовекторним механізмом, оскільки допомагає та дає змогу розв'язати проблемні питання, які самотійно вирішити держава не спроможна [1]. Прикладом її роботи може слугувати міжнародне співробітництво з приводу відстоювання принципів міжнародного права, які у свою чергу допомогли в 1990 році Кувейту уникнути тривалої окупації з боку Іраку.

Слід зазначити, що цілі і принципи ООН досі несуть у собі значний потенціал і на їх основі буде ще прийнято багато важливих рішень та прецедентів. Погоджуючись з думкою світової спільноти, щоб ефективно протистояти сучасним викликам і загрозам, які стоять перед світовою спільнотою необхідно реформувати механізм прийняття основних рішень за для забезпечення безпеки, стабільності та миру у світі.

---

¹ Студентка 5 курсу господарсько-правового факультету Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

На сьогодні сформована стійка система ООН, що включає у собі головні органи: Генеральну Асамблею ООН, Раду безпеки ООН, Економічну і Соціальну Раду ООН, Міжнародний Суд ООН, Секретаріат ООН, також до її складу входять деякі спеціалізовані організації. Найбільш проблемною на даний час вважається діяльність і організацію роботи Ради Безпеки ООН [2].

Рада Безпеки займає провідне місце не лише в ООН, а й загалом на міжнародній арені. Також слід звернути увагу на те, що Рада Безпеки – єдиний орган, який правомочний ухвалювати рішення про проведення примусових дій із застосуванням миротворчого контингенту збройних сил. Дане твердження впливає із ст. 24 статуту ООН [3], адже на цей орган покладається головна функція, щодо забезпечення безпеки та миру у світі. Саме тому рішення Ради з певних питань наділені юридично обов'язковою силою. ООН забезпечує такий порядок, що прийняті Радою ухвали поширюються на держави, які навіть не є її членами, в тій мірі, в якій це необхідно для підтримки міжнародного миру і безпеки (п. 6 ст. 2 Статуту) [3]. Оскарженню та перегляду прийняті нею рішення в інших міжнародних органах не підлягають, але кожен із п'яти постійних членів РБ ООН має право вето на ту чи іншу резолюцію. Якщо проводити паралель з Лігою Націй попередницею ООН, то там кожен член-учасник мав дане право і можливо саме це було однією із причин, що призвело до її неспроможності приймати вчасні й вірні рішення. Засновниками і постійними членами РБ ООН були: Франція, Велика Британія, США, Китай та СРСР. З розпадом останнього правонаступником права вето стала Росія. Таке положення нині виникає багато заперечень, оскільки після розпаду СРСР, Росія повинна була прийматись, як новий член ООН, а не як держава – право-подовжувач, (дане питання висвітлюється в монографії О. В. Тарасова «Суб'єкт міжнародного права: проблеми сучасної теорії» [4]), яка останнім часом зловживає даним правом. Яскравим прикладом може слугувати те, що Росія використала право вето, щодо резолюції РБ ООН про не легітимність референдуму в Криму, або щодо створення міжнародного трибуналу для притягнення винних у катастрофі «Боїнга 777» в Донецькій області, в результаті якої загинуло 298 осіб. На жаль у статуті ООН немає жодної зачіпки, як можна обійти право «заборони», окрім як позбавити цю країну такого права, але це майже не можливо. Оскільки, щоб позбавити Росію такого права, за таке рішення мають

проголосувати 2/3 членів Генеральної Асамблеї ООН, а також п'ять постійних членів Ради Безпеки [5]. Отже інакше кажучи, країна має проголосувати сама проти себе для позбавлення права вето та на практиці це майже неможливо, тому розглянемо деякі пропозиції, як вирішити дану ситуацію.

Наданий час виділяють три основних напрямки вирішення даної проблеми. Перший підхід полягає у скасуванні права вето взагалі, друга на частковому збільшенні держав, які володіють таким правом, третя на частковому обмеженні [1]. Однією з країн яка підтримує цю пропозицію є Мексика. Її представник наголосив на тому, що в Раді Безпеки не повинно бути членів першого і другого розрядів. З його точки зору, у засіданнях Ради Безпеки всі повинні брати участь на рівних засадах. Крім того, він наголосив, що не варто проводити реформи за рахунок розширення застарілих привілеїв Ради Безпеки таких, як статус постійного членства чи право вето, слід проводити реформу з метою більшого представництва і географічного балансу в Раді Безпеки [6].

З іншої точки зору слід дотримуватись двох теорій. Відповідно до першої: повинно бути створені нові члени та нові постійні місця; друга ж теорія говорить, що треба створити нову категорію, на півпостійних членів РБ ООН, це будуть впливові країни, котрі обиратимуться на довший термін, ніж два роки та матимуть можливість відразу ж переобиратись. Але на жаль, ця процедура може тривати протягом багатьох років, а компроміс повинен бути досягнутий найближчим часом. Отже, повинна має мати місце і третя точка зору, часткове обмеження права вето, яка є більш сприйнятливою та більш реалістичною. Саме її висунула Франція ще у 2013 році, але активізація її обговорення відбулась дещо пізніше. Заступник офіційного представника МЗС Франції Олександр Жоржині заявив: «Ініціатива Франції з регулювання вето у випадках масових звірств знайшла широкий відгук в Організації Об'єднаних Націй і міжнародному співтоваристві. Майже сорок країн офіційно висловили свою підтримку в рамках останнього засідання ООН і багато інших проявляють інтерес» [7]. У той же час важливо підкреслити, що пропозиція Франції не пропонує відмову від права вето взагалі. Вона лише передбачає консенсусну відмову п'яти постійних членів у добровільному порядку від використання права вето у випадку, коли на кону відповідальність за військові злочини. Однак, незважаючи на те що перевага надається третьому

підходу, він з правової точки хоч і вирішує проблему права вето, але його реалістичність залежить певним чином від морального аспекту, адже з утвердженням даної теорії необхідно буде вносити зміни до статуту ООН.

Отже, підсумовуючи дане питання можна дійти висновку, що проблема є актуальною і з плином часу вона все більше і більше загострюється, але шляхи її вирішення досі не утвердженні та потребують певних і можливо навіть кардинальних змін.

Література:

1. Декларация и Программа действий Форума тысячелетия «Мы, народы: укрепление Организации Объединенных Наций в двадцать первом веке» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/forumdec_dec_f.shtml.

2. Алимкулов Р. А. ООН и мировой правопорядок в XXI веке. Отчет о Конференции, посвященной десятилетию международного права ООН. (в рамках 44-го ежегодного собрания РАМП) / Р. А. Алимкулов, О. Н. Башкирова, С. В. Сулимский // *Международное право*. – 2001. – № 4. – С. 80–102.

3. Статут Організації Об'єднаних Націй [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf.

4. Тарасов О. В. Суб'єкт міжнародного права: проблеми сучасної теорії / Тарасов О. В. – Х.: Право, 2014 – С. 260-282.

5. Вето в Совете Безопасности [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.un.org/ru/sc/meetings/veto/>;

6. Губань Радім. Проблеми реорганізації проектів Організації Об'єднаних Націй [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2803>;

7. Укрформ інтерв'ю заступника офіційного представника МЗС Франції Олександр Жоржині [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrinform.ua/rus/news/uge_pochti_40_stran_soglashayutsya_s_otkazom_ot_prava_veto_v_oon_1775835;

Науковий керівник: доктор юридичних наук, доцент кафедри міжнародного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого О. В. Тарасов